

Actie tegen de donkere kant van sport

Veerkracht creëren door de empowerment van sporters

Wie zijn jullie?

Werkzaam...

- In de sportsector?
- Op regionaal niveau?
 - En op landelijk niveau?
- In een relatief grote organisatie? (>50 mensen)
- Als leidinggevende?
 - En een beslissingsbevoegde functie?
- Als cultuurvormer?

Van onzichtbare naar zichtbare macht in sport

Vandaag creëren we samen inzicht in...

- Hoe machtsstructuren werken binnen de sportwereld en hoe deze invloed hebben op sporters en andere betrokkenen;
- Hoe machtsdragers hun positie verantwoord kunnen inzetten zonder dat dit leidt tot machtsmisbruik of afhankelijkheid bij sporters;
- Hoe discoursen machtsstructuren versterken of uitdagen, en hoe deze kunnen worden aangepast om machtsmisbruik tegen te gaan.

De donkere kant van sport

**Atlete Van Klinken slachtoffer
grensoverschrijdend gedrag, wil andere
sporters helpen**

**Turncoach Beltman: ik
mishandelde en vernederde
jonge turnsters**

**Atlete Sedney meldt grensoverschrijdend
gedrag: 'Giftige omgeving'**

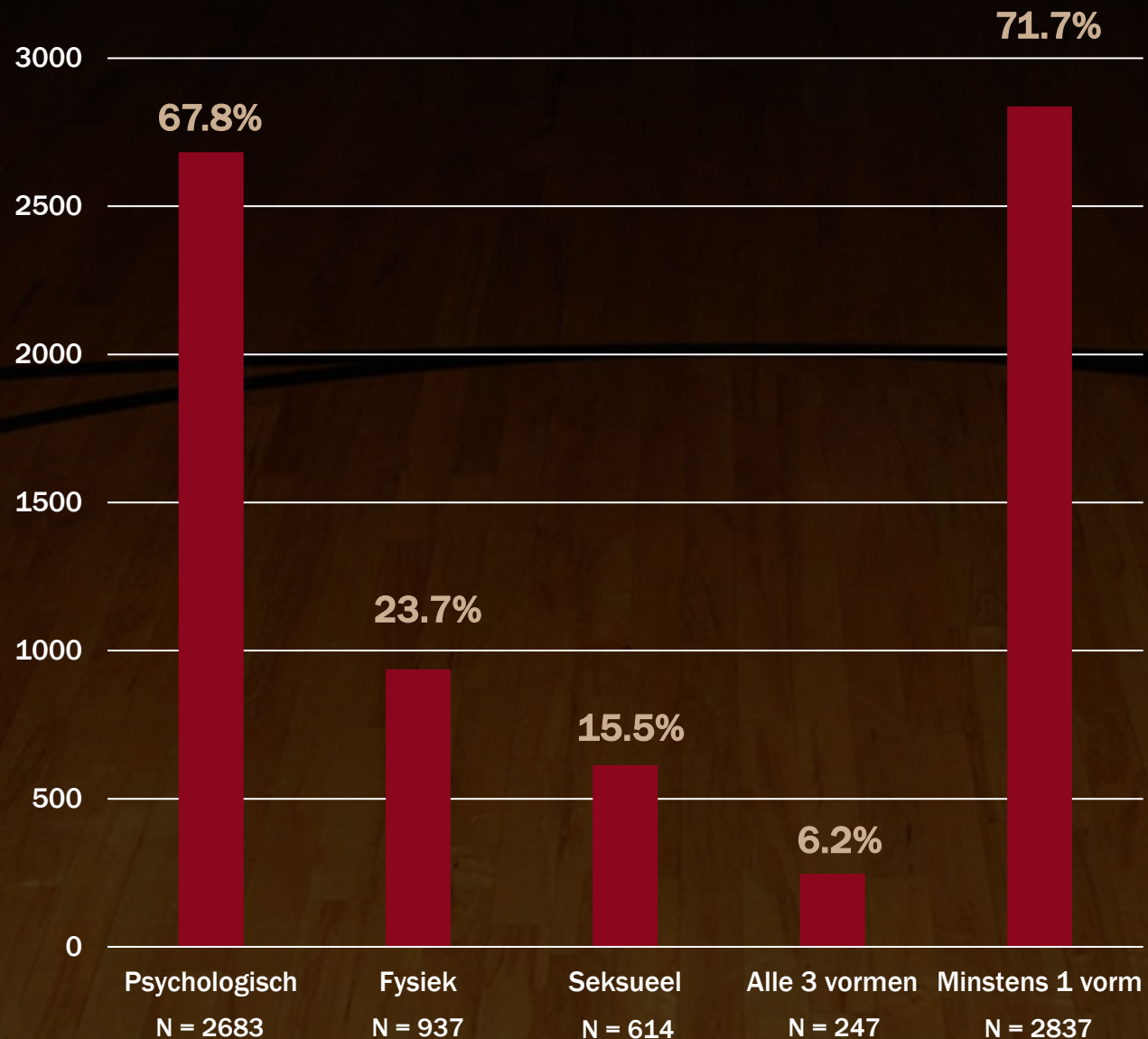
**Jeugdwedstrijd in Lent loopt uit de
hand: ouders bezoekende club
woedend het veld op na gele kaart**

**Atletiektrainer Jerry M. kon
jarenlang doorgaan met
seksueel misbruik van
minderjarigen**

**Amsterdam draait geldkraan
dicht naar zeven sportclubs
vanwege sociale onveiligheid**

**Oud-wielrenster De
Bruin: "Jarenlang sek-
sueel misbruikt"**

**Marc Overmars jaar geschorst:
slachtoffer had bijna 300 pagina's
met seksueel getinte whatsappjes**

Grensoverschrijdend gedrag in de Nederlandse sport

- Studie in 2022 met 3959 Nederlandse sporters met GOG-ervaringen in hun jeugd

Matige tot ernstige vorm:

41% (N = 1624)

10% (N = 396)

13% (N = 515)

Daar word je ook de rest van je leven mee gepest,
want het blijft altijd op het internet staan.

Distribution of Power (Foucault, 1991)

Macht is macht, maar is macht eigenlijk wel macht?

- Iemand kan macht hebben, maar betekent dat ook dat ze echt invloed kunnen uitoefenen?
- Is macht alleen echt als anderen het erkennen en accepteren?
- Als iemand zijn macht misbruikt om anderen te schaden of te manipuleren, is het dan nog wel echte macht?

“Macht bestaat alleen wanneer ze in actie wordt gebracht”

- Macht is iets dat je niet kunt aanraken en dat steeds verandert en opnieuw wordt gedefinieerd
 - Macht ontstaat door de manier waarop mensen met elkaar omgaan
- Een relatie die ontstaat door acties die het gedrag van iemand beïnvloeden

Macht zit niet aan iemands identiteit vast

Maar dit is niet altijd zo in de sportpraktijk...

“Macht is een sociaal construct gevormd door onszelf”

- Machtsrelaties worden gevormd door een *pool of knowledge* ('kennisbron') die ontstaat door communicatie over allerlei onderwerpen
- Hoe meer deze specifieke communicatie binnen de samenleving wordt gebruikt, hoe meer het als 'waarheid' wordt geaccepteerd en erkend

Pool of knowledge

(‘kennisbron’)

De trainer is de baas

Go hard or go home

Geld is macht

Je moet altijd sterk zijn

Het is gewoon onderdeel
van de sport; iedereen
die het niet leuk vindt,
moet maar stoppen

Winnen staat boven alles

Prestaties zijn wat echt telt

Ouderdom is wijsheid

Meisjes zijn minder competitief

Sporters zijn geen mensen, maar machines

Pool of knowledge

['kennisbron']

Verspreiden, accepteren en
toepassen van de kennis

De 'waarheid' beïnvloedt het
gedrag van mensen en
mensen passen zich aan
deze 'waarheden' aan

Kennis delen door middel
van communicatie en
informatie

Discoursen

Gezien als meer geldig en
waar; resulterend in de
'waarheid'

Perceived power

['waargenomen macht']

Discoursen

- Systemen van communicatie en betekenisgeving die bepalen hoe we over bepaalde onderwerpen denken en praten
- Beïnvloeden hoe we de sport begrijpen, wat we belangrijk vinden en hoe we de rol van sport in de samenleving zien?
- Seksualiteit is een groot onderliggend component in de discoursen in sport!
 - En ook als sociaal construct gevormd door onszelf (bijv. het patriarchaat en de cisheteronormativiteit)

Discoursen: analyse

- Vereist een systematische aanpak om te begrijpen hoe taal en communicatie bijdragen aan de instandhouding van grensoverschrijdende situaties in de sport
- Niet alleen inzicht in de specifieke gebeurtenis, maar juist ook het blootleggen van bredere sociale en culturele dynamieken
- Vandaag ligt de focus op: onderzoek van machtsdynamieken
 1. Wie bepaalt hoe we praten over onveilige situaties?
 2. Hoe draagt het discours bij aan de instandhouding van onveilige situaties?
 3. Welke implicaties zijn er voor de sportcultuur?

Casus

Norwegian women's beach handball team fined for not playing in bikinis

While male players are allowed to play in tank tops and shorts, women are required to wear bikini bottoms “with a close fit and cut on an upward angle.”

- Het Noorse vrouwen beachhandbalteam kreeg een boete van €1500 tijdens het Euro 2021-toernooi omdat ze shorts droegen in plaats van bikinibroekjes.
- Dit was in strijd met de regels die mannen wél toestaan om shorts te dragen die niet meer dan 10 centimeter boven de knie komen (Europese Handbalbond, 2021).

Casus: onderzoek van machtsdynamieken

1. Wie bepaalt hoe we praten over onveilige situaties?

- De Europese Handbalbond heeft invloed op de veiligheid van de beachhandballers.
- Het gebruik van termen zoals “boete” en “regels” geeft een gevoel van autoriteit en legitimiteit aan het besluit van de Europese Handbalbond.

Casus: onderzoek van machtsdynamieken

2. Hoe draagt het discourse bij aan de instandhouding van onveilige situaties?

- Het idee dat “bikinibroekjes” de norm zijn, en dat andere vormen van kleding afwijkend zijn, creëert een framing die vrouwelijke atleten in een kwetsbare positie plaatst.
- Het reglement suggereert dat kleding van vrouwelijke atleten een representatie van vrouwelijke seksualiteit moeten zijn, terwijl mannen een praktische en sportieve benadering van hun kleding hebben.
- De regels en consequenties van het niet naleven ervan normaliseren een bepaald beeld van vrouwelijke atleten. Dit kan leiden tot een cultuur waarin intimidatie en objectivering worden geaccepteerd als onderdeel van de sport.

Casus: onderzoek van machtsdynamieken

3. Welke implicaties zijn er voor de sportcultuur?

- Deze discours heeft bredere implicaties voor de sportcultuur, waar vrouwen niet alleen moeten presteren, maar ook moeten voldoen aan bepaalde esthetische normen.
- Dit kan leiden tot psychologische druk en kan invloed hebben op de deelname van vrouwen aan de sport.
- Het is belangrijk om kritisch na te denken over de rol van sportorganisaties, media en de maatschappij in het handhaven van deze gendernomen. Wat betekent deze situatie voor de toekomst van gendergelijkheid in de sport?

Eigen casus analyseren

Grensoverschrijdend gedrag bij jeugdtrainers

Analyse:

1. Wie bepaalt hoe we praten over onveilige situaties?
2. Hoe draagt het discourse bij aan de instandhouding van onveilige situaties?
3. Welke implicaties zijn er voor de sportcultuur?

3-4 personen, 15 minuten, daarna plenair!

En hoe nu verder?

Wat zijn de onderliggende waarden en overtuigingen in de discoursen die deze situaties in stand houden?

- Hoe verhoudt zich dit ten opzichte van de kernwaarden, missie en visie van de sportorganisatie?
- Hoe verhoudt zich dit ten opzichte van de kernwaarden van veilige sport in het algemeen?
- Wat is er voor nodig om deze onderliggende waarden en overtuigingen te transformeren om situaties van veilige sport te creëren en in stand houden?

Bewustwording en sporter centraal!

Macht is neutraal

Het gaat om hoe macht wordt getoond, in welk contact, over wie, en met welke effecten

Veerkracht door sporters te empoweren!

Norway's beach handball team wins fight over sexist uniform rules

Female players will now only be required to compete in "short tight pants with a close fit," and a "body fit tank top," the International Handball Federation says in new rules.

Van onzichtbare naar zichtbare macht in sport

Hebben we vandaag inzicht gecreëerd in...

- Hoe machtsstructuren werken binnen de sportwereld en hoe deze invloed hebben op sporters en andere betrokkenen?
- Hoe machtsdragers hun positie verantwoord kunnen inzetten zonder dat dit leidt tot machtsmisbruik of afhankelijkheid bij sporters?
- Hoe discoursen machtsstructuren versterken of uitdagen, en hoe deze kunnen worden aangepast om machtsmisbruik tegen te gaan?

Meer weten?

- Rapport over the distribution of power in relatie tot grensoverschrijdend gedrag in de sport (<https://besst-safesport.eu/safe-sport/>)
- Contact met ons?
 - m.j.m.haandrikman@utwente.nl
 - n.h.m.j.vanveldhoven@utwente.nl
- Of schiet me even aan tijdens het resterende festival 😊

